

YUCOM

Komitet pravnika
za ljudska prava

БЕСПЛАТНА ПРАВНА ПОМОЋ

ВОДИЧ ЗА ГРАДСКЕ И ОПШТИНСКЕ УПРАВЕ

БЕСПЛАТНА ПРАВНА ПОМОЋ – ВОДИЧ ЗА ГРАДСКЕ И ОПШТИНСКЕ УПРАВЕ

Издавач

Комитет правника за људска права – Јуком
Кнеза Милоша 4, 11103 Београд
www.yucom.org.rs

За издавача

др Катарина Голубовић

Приредила

др Катарина Голубовић

Дизајн и прелом

Досије студио

Штампа

Досије студио

Тираж

1.000 комада

ISBN-978-86-82222-01-9

Приручник „Бесплатна правна помоћ – Водич за градске и општинске управе“ резултат је пројекта реализованог у току 2021. године у партнерству Тима Уједињених нација за људска права у Србији и Комитета правника за људска права, уз подршку Програма за редовну техничку сарадњу Канцеларије Високе комесарке за људска права УН (ОХЦХР) у Женеви. Мишљења и ставови изнети у овом документу не одражавају нужно ставове и политике Тима Уједињених нација у Србији.

др Катарина Голубовић

Бесплатна правна помоћ

Водич за градске и општинске управе

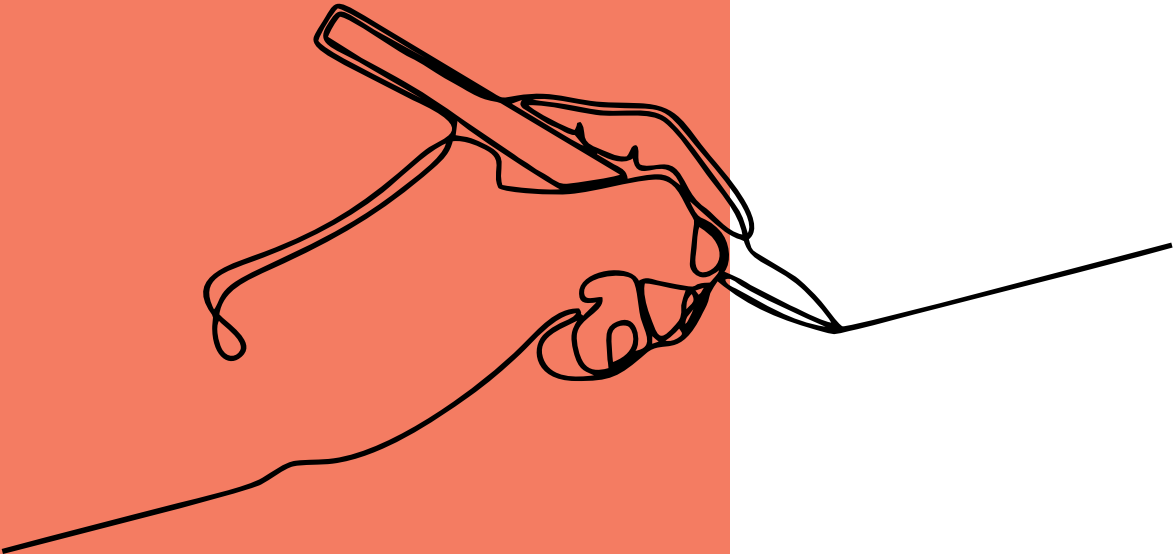

Београд • 2021

Садржај

УВОД.....	7
ЦИЉ ВОДИЧА.....	9
I. УПУТСТВА ЗА НАЧЕЛНИКА ГРАДСКЕ И ОПШТИНСКЕ УПРАВЕ.....	11
1. ВИДЉИВОСТ УСЛУГЕ	11
2. ИНФОРМАЦИЈЕ ЗА ГРАЂАНЕ НА ЗВАНИЧНОЈ ИНТЕРНЕТ СТРАНИЦИ.....	12
3. ПОДРШКА ОВЛАШЋЕНОМ ЛИЦУ И СЛУЖБИ БЕСПЛАТНЕ ПРАВНЕ ПОМОЋИ.....	13
4. ФОРМИРАЊЕ ЗАЈЕДНИЧКЕ СЛУЖБЕ БЕСПЛАТНЕ ПРАВНЕ ПОМОЋИ.....	16
5. ОРГАНИЗАЦИЈА ФИНАНСИРАЊА БЕСПЛАТНЕ ПРАВНЕ ПОМОЋИ.....	17
II. УПУТСТВО ЗА ПОСТУПАЊЕ ОВЛАШЋЕНОГ ЛИЦА	19
1. Поступање по захтеву странке у случају тражења правне подршке.....	19
2. Поступање по захтеву странке у случају тражења бесплатне правне помоћи	20
3. Вођење евиденције.....	25
4. Поступање по захтевима за исплату	26
5. Рефундација исплате	26

III. УПУТСТВА ЗА ПРУЖАОЦЕ У СЛУЖБИ БЕСПЛАТНЕ ПРАВНЕ ПОМОЋИ.....	29
1. Поступање пружаоца из Службе бесплатне правне помоћи	29
2. Вођење евиденције.....	30
АНЕКС I – Основно обавештење о бесплатној правној помоћи за грађане	31
АНЕКС II – Примери информација за веб презентације градова и општина.....	32
АНЕКС III – Пример решења о одобравању захтева за бесплатну правну помоћ	39
АНЕКС IV – Пример решења о одобравању захтева за бесплатну правну помоћ, након усвајања жалбе	41
АНЕКС V - Предлог обрасца за исплату бесплатне правне помоћи	44

УВОД

Право на бесплатну правну помоћ је саставни део права на правично суђење, које се прокламује међународним уговорима који успостављају гаранције за људска права, склопљених под окриљем Уједињених нација и Савета Европе. Ово право гарантовано је Уставом РС из 2006. године (члан 61 став 1-3), који је одредио да су, поред адвокатуре, јединице локалне самоуправе пружаоци бесплатне правне помоћи. Тиме је Уставом потврђена обавеза јединица локалне самоуправе да предвиде обављање ових послова као изворних.

Обавеза образовања служби бесплатне правне помоћи за општине, као послова изворног делокруга општина, установљена је још 2002. године, према тадашњем Закону о локалној самоуправи¹. Јединице локалне самоуправе су на различите начине уређивале начин вршења послова пружања бесплатне правне помоћи, за које су коришћена локална средства. По правилу, градски и општински органи донели су одлуке којима су уредили пружање правне помоћи, без накнаде или уз накнаду. Овим одлукама уређени су услови за пружање правне помоћи и то: 1) услови које странка треба да испуни како би јој бесплатна правна помоћ била пружена; 2) врсте поступка у којима се пружа правна помоћ; 3) врсте правне помоћи која се пружа (правни савети, састављање тужби, жалби, уговора, опорука и сл.) и 4) правна помоћ која се пружа уз умањену накнаду од оне које је прописана Адвокатском тарифом.

Од 1. октобра 2019. године, ступањем на снагу Закона о бесплатној правној помоћи (ЗБПП), пред градским и општинским управама се поставља обавеза спровођења републичког системског закона. Овим законом установљене су додатне обавезе.

Прва основна обавеза за јединице локалне самоуправе је да **одлучују о захтевима за бесплатну правну помоћ** и спроводе посебан управни поступак у коме се странкама признаје право на бесплатну правну помоћ. Тај поступак спроводе овлашћена лица, која према ЗБПП морају да испуњавају одређене услове.

1 Закон о локалној самоуправи, Службени гласник РС, бр. 9/2002, чл. 18 тач. 27.

Друга основна обавеза је да оснују службу бесплатне правне помоћи² и **организују пружање бесплатне правне помоћи у складу са новим Законом о бесплатној правној помоћи.**

Чињеница да се одрживи развој, па и одржива правна помоћ заснива на премиси да се са утрошком што мање ресурса дође до бољег резултата, намеће препоруку градској и општинској управи да се упозна са постојећим капацитетима пружалаца бесплатне правне помоћи и подршке на својој територији, како би се сви они, у договору, искористили.

Овај закон представља минимум стандарда. То значи да локална власт може да донесе акте којим се, мимо услова предвиђених ЗБПП, пружа бесплатна правна помоћ преко службе бесплатне правне помоћи или да остави на снази оне који су постојали до ступања на снагу ЗБПП, а све на основу потреба становништва њихове територије.

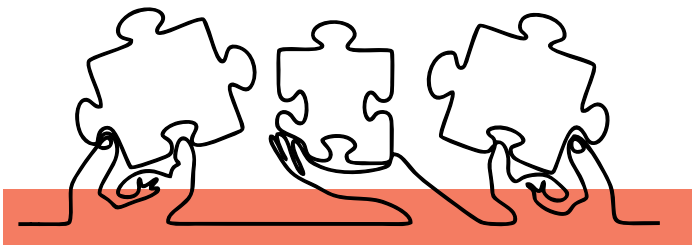
2 Закон о бесплатној правној помоћи, Службени гласник РС, бр. 87/2018,чл. 26, ст. 3

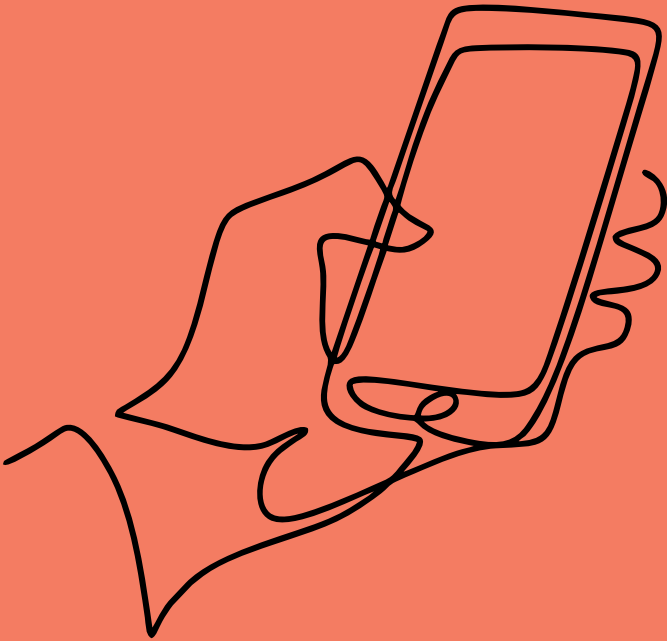
ЦИЉ ВОДИЧА

Водич за градске и општинске управе као циљ има омогућавање остваривања права на бесплатну правну помоћ кроз помоћ јединицама локалне самоуправе у спровођењу Закона о бесплатној правној помоћи, заснован на начелима јавности рада и доступности, ефикасности и одрживости. Како је овај Закон прописао нове надлежности и дужности за чије је спровођење неопходно координисано ангажовање више јавних службеника, зато је овај водич подељен на три дела и садржи:

- 1) Упутства за начелника градске и општинске управе,
- 2) Упутства за поступање овлашћеног лица,
- 3) Упутства за пружаоце у Служби бесплатне правне помоћи.

Подаци Министарства правде о резултатима примене ЗБПП у прве две године показују да је основни проблем у његовом спровођењу недовољна упознатост грађана са системом бесплатне правне помоћи. И даље постоји велики број општина које нису одлучивале ни о једном захтеву за одобрење бесплатне правне помоћи. Због тога, овај Водич садржи и конкретне предлоге на који начин информисати грађане о систему бесплатне правне помоћи.

I. УПУТСТВА ЗА НАЧЕЛНИКА ГРАДСКЕ И ОПШТИНСКЕ УПРАВЕ

Устав Републике Србије, Закон о локалној самоуправи и Закон о бесплатној правној помоћи наметнули су обавезу за градске и општинске управе да обезбеде споровођење поступка одобравања бесплатне правне помоћи према ЗБПП као и да организују службу бесплатне правне помоћи. ЗБПП, али и начела добре управе, предвиђају да се организација бесплатне правне помоћи заснива на неколико начела: делотворност, економичност, одрживост, транспарентност.

1. ВИДЉИВОСТ УСЛУГЕ

Бесплатна правна помоћ омогућава приступ правди и зато приступ њој мора бити једноставан. Сваког тренутка неко може неоправдано изгубити неко право или му се може наметнути обавеза. Зато је битно да грађани буду упознати са надлежностима града или општине у којој живе и да приступ овлашћеном лицу и Служби правне помоћи буде видљив.

Градска и општинска веб презентација би требало да садржи видљиве информације о бесплатној правној помоћи као и образац захтева за одобравање бесплатне правне помоћи. (Видети Анекс I)

Ова услуга треба да буде позната запосленима у локалној самоуправи, нарочито онима који први долазе у контакт са грађанима - од службеника на централном броју града или општине, преко запослених на пријавници, па до начелника управе.

Додатно, канцеларија овлашћеног лица мора бити јасно назначена као и служба бесплатне правне помоћи. Ова канцеларија би требало да има приступ за особе са инвалидитетом, нарочито јер су ова рањива лица посебно препозната као безусловни корисници бесплатне правне помоћи.

Образац захтева за одобравање бесплатне правне помоћи мора бити доступан физички уз остале обрасце.

2. ИНФОРМАЦИЈЕ ЗА ГРАЂАНЕ НА ЗВАНИЧНОЈ ИНТЕРНЕТ СТРАНИЦИ

Свим информацијама релевантним за грађане потребно је посветити једну интернет страницу, како би информације постале претраживе, лако доступне, потпуне и разумљиве. Оваква врста презентације помаже како грађанима, тако и запосленима у граду или општини, јер је ефикасније радити са унапред информисаним грађанима.

Презентација треба да садржи:

- 1) **Информације о служби бесплатне правне помоћи** – то су информације о називу службе, шефу службе, контакт телефону и радном времену.
- 2) **Услове под којим грађани имају право на бесплатну правну помоћ по ЗБПП** – то су информације о **законским условима под којима грађани имају право на одобравање бесплатног заступања као и врстама поступка у којима се пружа бесплатна правна помоћ**. Значајно је на овом месту одвојити пружање бесплатне правне помоћи од бесплатне правне подршке, за чије пружање се не тражи испуњење било каквих захтева.
- 3) **Информације о начину подношења захтева – то су информације о броју шалтера или канцеларији где се предаје захтев, као и упут о броју канцеларије где се овлашћеном лицу може усмено на записник предати захтев**. Додатно, информација да се може поднети преко поште и мејлом.
- 4) **Информације о доказима којима се доказују услови – то су информације о конкретним и најчешћим документима које странка треба да преда**.
- 5) **Информације о начину одлучивања о захтеву – то су информације о роковима одлучивања уз назнаку о условима и начину подношења жалбе другостепеном органу**.
- 6) **Услове под којим грађани имају право на бесплатну правну помоћ по локалним прописима. То су информације о могућностима пружања бесплатне правне помоћи или помоћи уз умањену накнаду, у случају да је установљена у конкретном граду или општини**.

У Анексу II су дати примери садржине информација за интернет презентацију о бесплатној правној помоћи коју можете преузети и прилагодити по потреби.

3. ПОДРШКА ОВЛАШЋЕНОМ ЛИЦУ И СЛУЖБИ БЕСПЛАТНЕ ПРАВНЕ ПОМОЋИ

Људски ресурси

ЗБПП наметнуо је обавезу да градске и општинске управе у систематизацији запослених предвиде најмање једног дипломираног правника, са најмање три године искуства који, након обуке коју спроводи Министарство правде, добија посебну дозволу за рад на пословима управног поступања по захтевима за одобравање бесплатне правне помоћи (тзв. овлашћена лица). Трајање дозволе је ограничено, што се мора имати у виду у планирању кадровске политике.

Додатно, како постоји обавеза формирања службе бесплатне правне помоћи, треба имати на уму да дипломирани правници - запослени у градској или општинској управи, могу заступати пред судом у парничном и ванпарничном поступку, као и у управном спору, само ако имају положени правосудни испит. Законик о кривичном поступку не препознаје могућност да запослени у служби бесплатне правне помоћи заступају на суду у кривичном поступку.

Доступност прописа и података

Овлашћеном лицу које ради на поступању по захтеву за бесплатну правну помоћ треба да буду доступни прописи по којима поступа, али и други корисни подаци (попут регистра пружалаца). Неки од ових прописа (или релевантни делови прописа) могу бити доступни на званичној интернет страници о бесплатној правној помоћи. Тако и грађани могу бити упознати са тим прописима и корисним подацима, да би могли да усмере своје поступање према њима.

Релевантни прописи и подаци:

Закони:

1. Закон о бесплатној правној помоћи
2. Закон о општем управном поступку

Подзаконски акти:

1. Уредба о тарифи за пружање бесплатне правне помоћи: 74/2019-34
2. Правилник о поступку плаћања накнаде за бесплатну правну помоћ и начину и поступку враћања примљених новчаних средстава: 80/2019-69

3. Правилник о начину вођења евиденције органа управе јединице локалне самоуправе о захтевима за одобравање бесплатне правне помоћи и бесплатне правне подршке: 68/2019-58
4. Правилник о упућивању подносиоца захтева на пружаоца бесплатне правне помоћи: 68/3.2019-57
5. Правилник о изгледу и ближој садржини обрасца захтева за одобравање бесплатне правне помоћи: 68/2019-46
6. Правилник о начину вођења евиденције о пруженој бесплатној правној помоћи и бесплатној правној подршци: 68/2019-45
7. Правилник о начину уписа у Регистар пружалаца бесплатне правне помоћи и вођењу Регистра: 68/2019-44

Локални прописи

Уколико постоје градски или општински прописи којима се уређује пружање бесплатне правне помоћи или правне помоћи уз умањену накнаду, на овом месту их је пожељно навести.

Регистар пружалаца бесплатне правне подршке и помоћи

Регистар пружалаца бесплатне правне помоћи и подршке је објављен на интернет страници Министарства (<https://www.mpravde.gov.rs/tekst/26350/registar-pruzalaca-besplatne-pravnepomoci-i-besplatne-pravne-podrske.php>).

Он може бити објављен и на сајту вашег града или општине, с тим што би се на интернет презентацији могли издвојити пружаоци надлежни за грађане на вашој територији (јавни бележник, посредник, регистрована удружења према ЗБПП, регистровано удружење према Закону о заштити потрошача, удружење које пружа помоћ азилантима) и сл.

Информатичка подршка за вођење евиденција

На основу Годишњег извештаја Министарства правде о пружању бесплатне правне помоћи један од уочених проблема у спровођењу ЗБПП је неажурно, неуједначено и непотпуно вођење евиденција. Према ЗБПП, евиденцију воде: 1) овлашћено лице и 2) служба бесплатне правне помоћи. Одређени подаци из ових евиденција се сваке године достављају Министарству правде, које их објављује у виду поменутог Годишњег извештаја.

Информатичка подршка би требала да омогући успостављање најједноставнијег начина вођења евиденције, с обзиром да се према Правилнику о начину вођења евиденције органа управе јединице локалне самоуправе о захтевима за одобравање бесплатне правне помоћи и бесплатне правне подршке захтева **вођење електронске евиденције од стране овлашћеног лица** у коју се уписују:

- I) **подаци из захтева за одобравање бесплатне правне помоћи или састављања јавнобележничке исправе или посредовања у решавању спорова** (1) датум и редни број подношења захтева; 2) лично име подносиоца захтева; 3) адреса пребивалишта, односно боравишта подносиоца захтева; 4) број телефона подносиоца захтева (ако постоји); 5) лично име, односно назив законског заступника; 6) пребивалиште или боравиште, односно седиште законског заступника; 7) лично име пуномоћника, односно лица које је тражилац одредио да поднесе захтев; 8) пребивалиште или боравиште, односно седиште пуномоћника или лица које је тражилац одредио да поднесе захтев; 9) облик бесплатне правне помоћи, односно бесплатне правне подршке, која се тражи; 10) основ за одобравање бесплатне правне помоћи или састављања јавнобележничке исправе или посредовања (члан 4. Закона о бесплатној правној помоћи).
- II) **подаци о решењу о одобравању** бесплатне правне помоћи или састављања јавнобележничке исправе или посредовања (1) број и датум доношења решења; 2) опис проблема због кога је одобрена бесплатна правна помоћ или састављање јавнобележничке исправе или посредовање; 3) облик бесплатне правне помоћи која је одобрена; 4) лично име, односно назив пружаоца бесплатне правне помоћи; 5) седиште пружаоца бесплатне правне помоћи).
- III) **подаци о решењу о одбијању захтева** за одобравање бесплатне правне помоћи или састављања јавнобележничке исправе или посредовања и жалби против решења; (1) датум и број доношења решења; 2) облик бесплатне правне помоћи, односно бесплатне правне подршке, која је тражена; 3) разлози за одбијање захтева; 4) датум подношења жалбе против решења; 5) одлука о жалби против решења).
- IV) **подаци о решењу о укидању решења о одобравању** бесплатне правне помоћи или састављања јавнобележничке исправе или посредовања и жалби против решења (1) број и датум доношења решења; 2) облик бесплатне правне помоћи, односно бесплатне правне подршке, која је одобрена и која се укида решењем; 3) чињенице због којих је донето решење; 4) датум подношења жалбе против решења; 5) одлука о жалби против решења).

У **Евиденцију Службе бесплатне правне помоћи** се уписују: 1) лично име или назив под којим се пружалац води у Регистру пружалаца бесплатне правне помоћи; 2) редни број корисника у евиденцији и датум уписа у евиденцију; 3) лично име и пребивалиште или боравиште корисника бесплатне правне помоћи или бесплатне правне подршке; 4) облик пружене бесплатне правне помоћи или бесплатне правне подршке; 5) правна област из које је пружена бесплатна правна помоћ или бесплатна правна подршка; б) назив јединице локалне самоуправе и број и датум решења о одобравању бесплатне правне помоћи или састављања јавнобележничке исправе или посредовања у решавању спорова; 7) број и датум решења о укидању решења о одобравању бесплатне правне помоћи или бесплатне правне подршке.

4. ФОРМИРАЊЕ ЗАЈЕДНИЧКЕ СЛУЖБЕ БЕСПЛАТНЕ ПРАВНЕ ПОМОЋИ

Јединица локалне самоуправе може организовати заједничку службу бесплатне правне помоћи са другим регистрованим пружаоцем, у оквиру овлашћења која су тим пружаоцима поверена овим законом, али не може на њега пренети пружање бесплатне правне помоћи у потпуности.

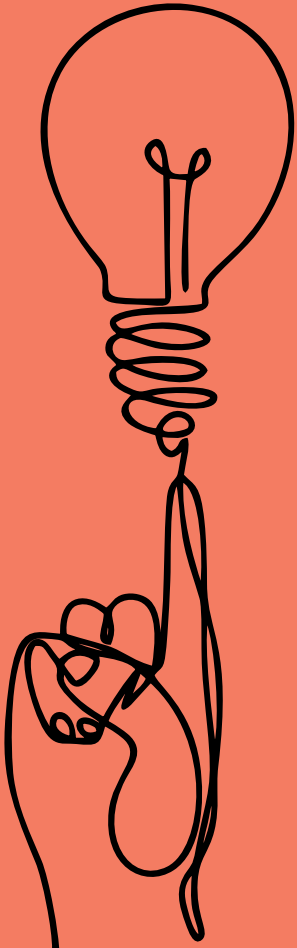
Заједничка служба бесплатне правне помоћи може повећати капацитете и квалитет службе бесплатне правне помоћи. Да би се оформила заједничка служба неопходно је да постоји и са друге стране заинтересован регистровани **пужалац** бесплатне правне помоћи.

Пример: *Удружење грађана Х. из Београда регистровано као пружалац бесплатне правне помоћи, спроводи једногодишњи пројекат бесплатне правне подршке Ромима у области озакоњења на територији више општина, укључујући и Вашу. Удружење се обраћа локалним властима да се уступи део општинских просторија у којима би седео правник регистрован за пружање бесплатне правне помоћи у оквиру удружења, уз омогућавање средстава и података за рад. Удружење и Општина закључују Уговор о успостављању заједничке службе у коме се регулишу начин пружања, међусобна права и обавезе. Овај Уговор доставља се Министарству правде ради регистравања.*

5. ОРГАНИЗАЦИЈА ФИНАНСИРАЊА БЕСПЛАТНЕ ПРАВНЕ ПОМОЋИ

Начелник градске или општинске управе би требало да организује финансирање бесплатне правне помоћи, како због обавеза произашлих из ЗБПП, тако и због спровођења локалних прописа којима се обезбеђује пружање бесплатне правне помоћи. Та организација подразумева предвиђање људских ресурса за обављање послова према ЗБПП као и предвиђање оквирног локалног буџета који мора бити на располагању, сходно обавези из ЗБПП да јединица локалне самоуправе исплаћује накнаду адвокатима, јавним бележницима и посредницима за одобрену пружену бесплатну правну помоћ.

Стога, потребно је предвидети у систематизацији обављање послова обраде захтева за исплату пружаоца бесплатне правне помоћи, као и послова у вези са рефундацијом исплата коју врши Министарство правде. У пракси, те послове могу обављати овлашћена лица, ако им се то постави систематизацијом, што би требало да зависи од обима посла који обављају.

II. УПУТСТВО ЗА ПОСТУПАЊЕ ОВЛАШЋЕНОГ ЛИЦА

У тренутку када странка стигне до овлашћеног лица, подношењем захтева на шалтеру градске или општинске управе, путем мејла или тако што на вратима или путем телефона затражи правну помоћ, од тог тренутка креће поступање овлашћеног лица. Поред начела добре управе и Закон о општем управном поступку обавезује да се, сходно начелу помоћи странци, учини све да странка, уколико има основа, оствари своје право на бесплатну правну помоћ и подршку.

1. Поступање по захтеву странке у случају тражења правне подршке

Странка има право да добије правни савет или информацију, без обзира на њено материјално стање или посебан статус. О овом захтеву странке овлашћени службеник не решава (односно не доноси решење), али поступа, тј. предузима одређене радње како би странка своје право на бесплатан правни савет или информацију остварила.

Основна правила поступања у случају тражења правне подршке су прописана подзаконским актима.

У овим случајевима, овлашћено лице може упутити странку на:

- ▶ службу правне помоћи при општини, градској општини или граду;
- ▶ удружење грађана које се бави темом која је предмет захтева странке (без обзира на којој општини је седиште удружења);
- ▶ јавног бележника на територији града или општине, ако је регистрован за пружање бесплатне правне подршке;
- ▶ регистрованог посредника, ако је тема подобна за мирно посредовање.

Овлашћено лице би требало да саопшти странци податке о пружаоцима и то: бројеве телефона, контакт мејл адресу или податке о седишту регистрованог пружаоца правне подршке.

У овим ситуацијама, пожељно је дати више контакта странци, из више разлога:

- ▶ Може се десити да, **због ограничених капацитета** пружаоца на који је упућена, странка не оствари своје право.
- ▶ Може се десити да се странка нађе **у сукобу интереса** са пружаоцем. Ово ће најчешће бити у ситуацији када се правни савет и информација односи на неку спорну ситуацију у којој је јединица локалне самоуправе противна страна тражиоцу правне подршке.
- ▶ Може се десити да је питање које странка поставља **ускостручно**, и да на Вашој територији, или у Србији, **постоје регистровани стручњаци** који пружају ову врсту информација, преко којих би странка могла да добије квалитетан и ефикасан одговор. Зато је потребно да консултујете регистар пружаоца бесплатне правне помоћи за територију целе Србије, с обзиром да се странка из било ког дела Србије може обратити телефоном или мејлом.

Иако ЈЛС није задужена за контролу пружања правне подршке од стране других пружалаца, било би добро да има евиденцију, односно да прати да ли је странка остварила право на информацију.

2. Поступање по захтеву странке у случају тражења бесплатне правне помоћи

2.1. Претходно питање – који закон се примењује?

ЗБПП примењује се на кориснике бесплатне правне помоћи који право на бесплатну правну помоћ нису остварили према другим законима. У том смислу, први задатак овлашћеног лица је да утврди да ли је лице које тражи бесплатну правну помоћ или подршку исту остварило на основу другог закона или постоје услови да оствари ово право према другим законима. То значи да овлашћено лице **мора да одреди природу предмета**, како би у складу са начелом поуке, одговорило на претходно питање, а то је - да ли се у конкретном случају примењује или може да се примени други закон.

Други закони који обезбеђују бесплатну правну помоћ

Законик о кривичном поступку

У кривичном поступку, **у погледу заступања окривљених**, предвиђене су две врсте бесплатне правне помоћи: а) **обавезна одбрана окривљених** и б) **одбрана сиромашног**.

- а) О обавезној одбрани, која је безусловна, по правилу, води рачуна јавно тужилаштво и суд.
- б) О одбрани сиромашног суд не води рачуна, јер је неопходно да окривљени постави захтев да му се она омогући³.

Ако је окривљени **остварио** правну помоћ по ЗКП, његов захтев би морао да буде одбијен. Ако **није остварио**, могуће је више ситуација. Ако бранилац није постављен у случају обавезне одбране, овлашћено лице је дужно да подносиоца захтева поучи о овом праву и упути га на поступајуће тужилаштво или суд.

Ако бранилац није постављен, а постоје услови за одбрану сиромашног, овлашћено лице упућује странку на суд и начин остваривања правне помоћи, уз назнаку да се може поново обратити граду или општини, уколико то право не оствари пред судом.

У кривичном поступку, **у погледу заступања оштећених**, предвиђена је и могућност **бесплатне правне помоћи за заступање оштећеног као тужиоца, под посебним условима**⁴. Ово се такође односи на оштећене који су остварили право на бесплатног пуномоћника у кривичном поступку, премда су ови случајеви у пракси изузетно ретки.

- 3 **Окривљеном** који према свом **имовинском стању не може да плати** награду и трошкове браниоца, поставиће се на његов захтев бранилац иако не постоје разлози за обавезну одбрану, ако се кривични поступак води за кривично дело за које се може изрећи **казна затвора преко три године** или ако то **налажу разлози правичности**. У том случају, трошкови одбране падају на терет буџетских средстава суда. О **захтеву** одлучује **судија за претходни поступак, председник већа или судија појединац**, а браниоца решењем поставља председник суда пред којим се води поступак... (Законик о кривичном поступку, Службени гласник РС, бр. 72/2011, 101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013, 55/2014, 35/2019, 27/2021 – одлука УС 62/2021 – одлука УС, чл. 77).
- 4 **Оштећеном као тужиоцу**, када се кривични поступак води за кривично дело за које се по закону може изрећи казна затвора у трајању **преко пет година**, може се, на његов захтев, поставити пуномоћник ако је то у интересу поступка и ако оштећени као тужилац, према свом имовном стању, не може сносити трошкове заступања. О **захтеву** одлучује **председник претресног већа или судија појединац**, а пуномоћника решењем поставља председник суда из реда адвоката... (Законик о кривичном поступку, Службени гласник РС, бр.72/2011, 101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013, 55/2014, 35/2019, 27/2021 – одлука УС 62/2021 – одлука УС, чл. 59).

Закон о парничном поступку

У парничном поступку могуће је да суд оној странци у поступку која је потпуно ослобођена од судских трошкова **на захтев странке** додели пуномоћника о трошку суда⁵. Уколико је неко остварио на овај начин право на бесплатну правну помоћ, неће моћи да је оствари поново по ЗБПП у истом поступку.

Закон о азилу и привременој заштити

Странац који је изразио намеру да тражи азил у Републици Србији, као и тражилац азила може користити бесплатну правну помоћ и заступање пред надлежним органима од удружења чији су циљеви и деловање усмерени на пружање правне помоћи тражиоцима и лицима којима је одобрено право на азил, као и бесплатну правну помоћ УНХЦР-а⁶.

Систем бесплатне правне помоћи тражиоцима азила је постављен на посебан начин, јер поред специфичних знања о самој материји, пружалац правне помоћи мора обезбедити превод као и приступ местима где се тражилац азила налази.

Управо због тога, Законом о азилу и привременој заштити је прописано да тражилац има право да буде информисан о удружењима грађана или другим организацијама које пружају помоћ и информације тражиоцима.

Закон о заштити потрошача

Када је странка која тражи правну помоћ по својој природи потрошач (нпр. ушла је у спор са комуналним предузећем, или је покренуто извршење на основу њеног потрошачког статуса) у обзир долази примена Закона о заштити потрошача. Према овом закону, потрошачке организације које су у складу са Законом евидентирани у евиденцији надлежног министарства имају и **право заступања интереса потрошача у судским и вансудским поступцима**.

Потрошачке организације су, по правилу, у могућности да пруже компетентну и адекватну правну помоћ, преко правника или адвоката ангажованог у складу с условима програма Регионалних потрошачких саветовалишта, који **спроводи и субвенционише Министарство**. То

-
- 5 Суд ће у току читавог поступка да призна странци право на бесплатну правну помоћ кад је странка потпуно ослобођена од плаћања трошкова поступка, ако је то нужно ради заштите права странке, односно ако је то прописано посебним законом. Суд је дужан да одлучи о праву на бесплатног пуномоћника у року од осам дана **од дана подношења предлога**, односно у року од осам дана од достављања жалбе другостепеном суду. (...) Бесплатног пуномоћника поставља и разрешава председник... (Закона о парничном поступку, Службени гласник РС, бр. 72/2011, 49/2013 - одлука УС, 74/2013 - одлука УС, 55/2014, 87/2018 и 18/2020, чл. 170).
 - 6 Закона о азилу и привременој заштити, Службени гласник РС, бр. 24/2018, чл. 56.

првенствено подразумева давање правних савета, помоћ код састављања правних средстава или других поднесака, упутстава у погледу поступања или упућивања на начин и могућности решавања проблема, с тим да квалитет правне помоћи зависи од сложености случаја и капацитета организације.

Саветовање потрошача у појединачним ситуацијама, пријем потрошачких приговора, који представљају било који облик представке или притужбе у вези са повредом права потрошача из Закона о заштити потрошача или другог закона који уређује неко сродно право, је карактеристична активност потрошачких организација. У пракси, то превасходно подразумева ситуацију у којој се трговац оглуши на рекламацију или у случају повреде права и заштите интереса везаних за уговоре о пружању услуга.

Помоћ потрошачке организације се састоји превасходно у давању одговарајуће опште информације о релевантним законским правима и обавезама, као и оцене у погледу оправданости конкретног потрошачког приговора, упућивање потрошача на праву адресу за остваривање захтева и предочавање расположивих могућности за заштиту права и интереса. Поред тога, када је то могуће, потрошачка организација се непосредно обраћа трговцу поводом уочене повреде, са предлогом могућих корака које је потребно предузети ради отклањања повреде.

Поводом конкретних предмета извршења на основу веродостојне исправе по основу потраживања комуналних предузећа, потрошачка организација може да:

- ▶ поднесе приговор дужника у извршном поступку или други правни лек;
- ▶ пружи савет у погледу начина и могућности подношења приговора, захтева за отклањање неправилности или другог правног лека;
- ▶ оствари сарадњу са јавним извршитељем ради посредовања са повериоцем и споразумног намирења потраживања.

Помоћ приликом припреме и упућивање на подношење приговора или другог правног лека, односно саветовање у конкретном предмету који истовремено има својства потрошачке материје и извршног предмета, остварује се у светлу наведених законских овлашћења регистрованих потрошачких организација, преко компетентних лица, и представља вид бесплатне правне помоћи коју грађани остварују на основу Закона о заштити потрошача. У том смислу, ове активности потрошачких организација су изузете из примене новог Закона о бесплатној правној помоћи.

Обраћање потрошачке организације јавном извршитељу ради иницирања процедуре посредовања има елементе правне помоћи. Конкретно, овај вид помоћи подразумева покушај споразумног утврђивања дела потраживања пружаоца комуналних услуга, за који потрошачка ор-

ганизација компетентно оцени да је основан и да није застарео, у оквиру службене и процесне радње посредовања од стране јавног извршитеља.

Министарство трговине, туризма и телекомуникација води евиденцију регистрованих удружења за заштиту потрошача која је доступна на званичној интернет презентацији на <https://zastitapotrosaca.gov.rs/udruzenja>.

2.2. Одлучивање о захтеву за бесплатну правну помоћ

Овлашћено лице, одмах након пријема захтева за остваривање бесплатне правне помоћи, проверава постојање услова за бесплатну правну помоћ.

Корак 1: Приликом утврђивања чињеница, прво се проверавају чињенице да ли је у конкретном случају бесплатна правна помоћ дозвољена, тј. да ли странка тражи бесплатну правну помоћ за неки од случајева из чл. 7 ЗБПП. Најчешће се може појавити случај да странка тражи бесплатну правну помоћ за поступак пред прекршајним судом, где није забрањена казна затвора. У том случају, овлашћено лице ће донети решење којим се одбија захтев за пружање бесплатне правне помоћи, а на основу чл. 34 ЗБПП, у вези са чл. 7 ЗБПП. Врло је битно напоменути да странци у овим случајевима не треба тражити допуну у погледу услова за одобравање која се односи на њено имовно стање или посебно својство или ситуацију у којој се налази, јер би то представљало непотребно оптерећење за странку.

Корак 2: Уколико је правна помоћ дозвољена, овлашћено лице приступа провери навода и доказа који су поднети уз захтев. У неким случајевима за одобрење захтева су довољни наводи (нпр. ради се о хитном случају за остваривање заштите од насиља у породици) док је у другим случајевима потребно уз наводе проверити и доказе. Овлашћено лице прво проверава да ли се ради о случајевима према чл. 4 став 3 ЗБПП (нпр. да ли се ради о поступку лишења пословне способности или случај спора о издржавању детета или исељењу, избеглици) и проверава да ли су поднети одговарајући докази (предлог за покретање поступка за лишење пословне способности, пресуда суда, избегличка легитимација). У овим случајевима се не тражи доказивање имовног стања. Након провере ових услова, ако су они испуњени, овлашћено лице одобрава право на бесплатну правну помоћ на основу чл. 4 став 3.

Уколико се не ради о примени чл. 4 став 3 ЗБПП, врши се провера да ли странка остварује право по основу имовинског стања. Уколико је странка корисник социјалне помоћи или дечијег додатка, о томе ће доставити решење надлежног центра за социјални рад. Уколико не, овлашћено лице проверава наводе и достављене доказе о имовинском стању (чек од минималне пензије, потврду из Националне службе за запошљавање, потврду послодавца о примањима).

Након провере услова, овлашћено лице одобрава право на бесплатну правну помоћ на основу чл. 4 став 1 или 2. или одбија захтев.

Корак 3: Чим провери услове и наводе, овлашћено лице проверава хитност поступка. Тако је нпр. одобравање бесплатне правне помоћи у случају извршног поступка хитно, и потребно је решење донети одмах, а најкасније у року од три дана. Иста ситуација је нпр. са случајевима насиља у породици. Овлашћено лице, кроз наводе или доказе, цени у сваком случају да ли је странци хитно потребна бесплатна правна помоћ, како странка не би изгубила неко право. У зависности од процене, решење се доноси одмах, односно у року од 3 дана од подношења, а најкасније у року од 8 дана од дана подношења захтева.

Корак 4: Истовремено, са одобравањем права на бесплатну правну помоћ, овлашћено лице мора да одреди релевантног пружаоца бесплатне правне помоћи. Правило је да се прво упућује на пружаоца који се не плаћају из републичког буџета, тј. прво се упућује на удружења грађана, ако се ради о посебним случајевима (азил и дискриминација). Потом, уколико се ради о правној помоћи-подршци нпр. за израду тестаментa или уговора о доживотном издржавању, упућује се на регистрованог јавног бележника са територије општине. Након тога, овлашћено лице консултује Службу за пружање бесплатне правне помоћи, проверавајући да ли имају капацитета да пруже БПП. Ако нико од ових пружалаца није релевантан или нема капацитета да пружи бесплатну правну помоћ, онда овлашћено лице консултује Адвокатску комору Србије преко Кол центра да, са списка регистрованих адвоката за пружање бесплатне правне помоћи, одреди, у договору са адвокатом, адвоката-пужаоца бесплатне правне помоћи.

3. Вођење евиденције

Овлашћено лице води евиденцију о поднетим захтевима за бесплатну правну помоћ као и резултату управног поступања по овим захтевима.

Ова евиденција омогућава спровођење контроле и планирања активности на јачању система бесплатне правне помоћи.

Садржина евиденције је прописана *Правилником о начину вођења евиденције органа управе јединице локалне самоуправе о захтевима за одобравање бесплатне правне помоћи и бесплатне правне подршке.*

Од података које се воде у евиденцији, Министарству правде се сваке године, до краја јануара достављају подаци за претходну годину, и то:

1) назив јединице локалне самоуправе; 2) овлашћено лице за одлучивање о захтевима; 3) број поднетих захтева; 4) број одобрених захтева; 5) број корисника упућених адвокату; 6) број одбијених захтева; 7) број повучених захтева или одустајања; 8) правна област за коју је одобрен захтев.

Ове податке би, уз помоћ информатичке подршке, требало извести из евиденције која се води према поменутом Правилнику.

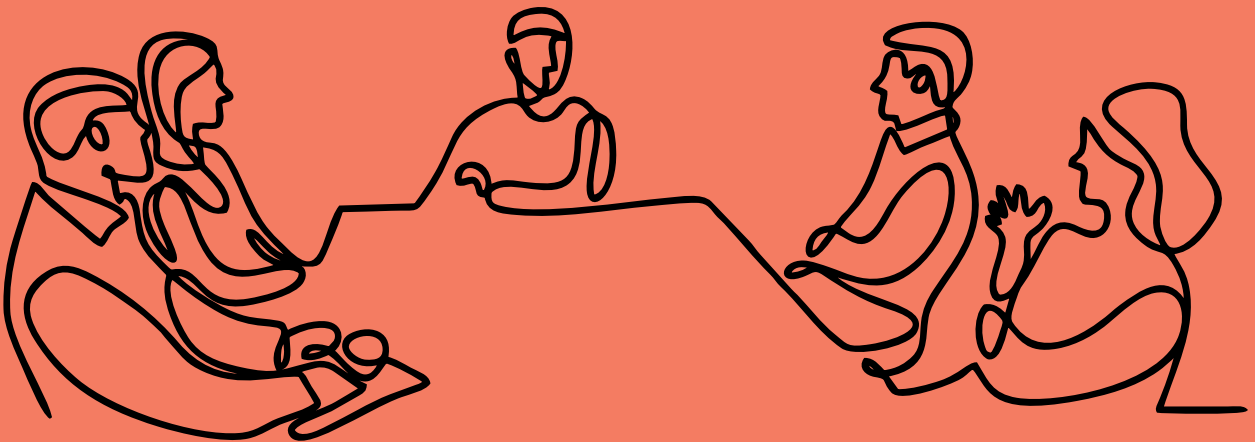
4. Поступање по захтевима за исплату

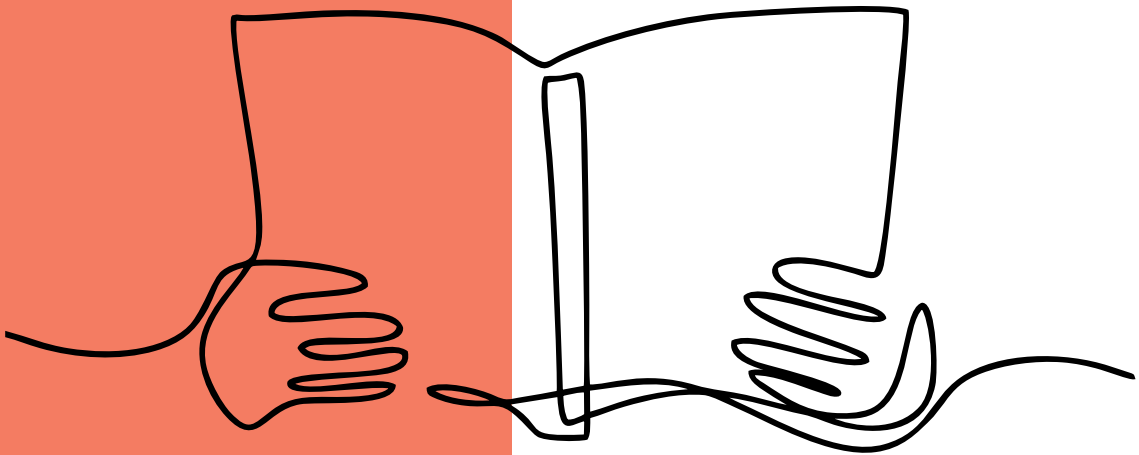
Након што пружалац поднесе захтев за исплату накнаде, локални службеник проверава да ли је захтев потпун, односно да ли садржи доказе на основу којих се може проверити да ли је бесплатна правна помоћ пружена, у ком облику, у складу са Правилником о поступку плаћања накнаде за бесплатну правну помоћ и начину и поступку враћања примљених новчаних средстава, те да ли је износ који се потражује у складу са Уредбом о тарифи за пружање бесплатне правне помоћи.

Локални службеник поступа према ЗБПП и ЗУП-у, те уколико су сви услови испуњени, доставља на исплату захтев надлежној организационој јединици, уз назнаку да се исплата врши у року од 60 дана од дана пријема захтева.

5. Рефундација исплате

Локални службеник би требало да прати исплату, како би се, након исплате, општина или град обратили Министарству правде ради рефундације. Начин на који се обраћа дат је у Анексу V.

III. УПУТСТВА ЗА ПРУЖАОЦЕ У СЛУЖБИ БЕСПЛАТНЕ ПРАВНЕ ПОМОЋИ

1. Поступање пружаоца из Службе бесплатне правне помоћи

Када се странка обрати Служби бесплатне правне помоћи, службеник даје правну подршку на лицу места, без непотребног одлагања. Ово се може извршити из разлога што је правна подршка, по својој природи, давање информације о некој одредби закона која се примењује на конкретну ситуацију у којој се налази странка или објашњење о начину на који странка остварује неко право. Уколико је за пружање информација потребно детаљно сагледати одређени предмет и ако је потребно предузети конкретне кораке у поступку који се води пред органом државне управе или локалне самоуправе или пред јавним тужилаштвом, судом и другим надлежним органом – странци треба пружити правну информацију да је у том случају странци потребна бесплатна правна помоћ која се пружа у одређеним случајевима и под одређеним условима, и дати јој образац уз објашњење како га попунити и коме га предати.

Пример: Странка се обратила овлашћеном лицу тражећи правну подршку, тј. да се „распита“ око застарелости кривичног гоњења. Овлашћено лице упућује странку на Службу бесплатне правне помоћи, ради информисања о правилима о застарелости. Странка почиње да прича детаљно о свом случају који се води и тражи начин да избегне кривично гоњење.

Предлог поступања: Службеник саопштава правну информацију о застарелости кривичног гоњења за конкретно дело и начинима рачунања рокова. Што се тиче конкретних корака које треба предузети у оквиру поступка, службеник саопштава да није овлашћен да саставља поднеске окривљеном у кривичним предметима, уколико нису испуњени услови из Закона о бесплатној правној помоћи, те га упућује да захтев поднесе овлашћеном лицу.

Када је странци одобрена правна помоћ чије је пружање Служба бесплатне правне помоћи и прихватила, дипломирани правник примењује сва начела и правила која обавезују адвоката.

2. Вођење евиденције

Пружалац мора да води евиденцију о пруженој бесплатној правној помоћи и бесплатној правној подршци.

У **Евиденцију Службе бесплатне правне помоћи** се уписују:

- 1) лично име или назив под којим се пружалац води у Регистру пружалаца бесплатне правне помоћи;
- 2) редни број корисника у евиденцији и датум уписа у евиденцију;
- 3) лично име и пребивалиште или боравиште корисника бесплатне правне помоћи или бесплатне правне подршке;
- 4) облик пружене бесплатне правне помоћи или бесплатне правне подршке;
- 5) правна област из које је пружена бесплатна правна помоћ или бесплатна правна подршка;
- 6) назив јединице локалне самоуправе и број и датум решења о одобравању бесплатне правне помоћи или састављања јавнобележничке исправе или посредовања у решавању спорова;
- 7) број и датум решења о укидању решења о одобравању бесплатне правне помоћи или бесплатне правне подршке.

АНЕКС I – Основно обавештење о бесплатној правној помоћи за грађане

Обавештавају се грађани на територији Града X да Градска управа Града X одобрава и пружа бесплатну правну помоћ, у складу са Законом о бесплатној правној помоћи („Сл.гласник“ бр. 87/2018).

Захтев за одобравање бесплатне правне помоћи се подноси на обрасцу који је објављен на званичној интернет презентацији Града X www.x.rs у одељку: услуге/обрасци и формулари. Захтев се подноси путем поште, непосредно се предаје у канцеларији бр. XX Градске управе Града X, или се подноси усмено на записник пред службеником градске управе Града X.

О захтеву за одобравање бесплатне правне помоћи одлучује службеник у Градској управи Града X. који има дозволу за то.

Ако је захтев основан, орган управе решењем одобрава бесплатну правну помоћ.

Грађани који немају право на бесплатну правну помоћ у складу са Законом о бесплатној правној помоћи, имаће право на правну помоћ у складу са Одлуком о пружању услуга правне помоћи у Граду X.

Више информација о пружању правне помоћи грађани могу наћи на: <https://www.X/gradska-uprava/pravna-pomoc/>

(овај линк упућује на страницу на којој су објашњени услови за бесплатну правну помоћ)

АНЕКС II – Примери информација за веб презентације градова и општина

Информације о служби бесплатне правне помоћи

Правна помоћ

Одсек X

Шеф одсека: X.X., дипл. правник

канцеларија бр. X

тел.: 468-138

Радно време са странкама: од 8,00 до 14,00 сваког радног дана

Делатност Одсека из области правне помоћи обухвата пружање бесплатне правне помоћи и пружање правне помоћи уз накнаду:

! Услови под којом грађани имају право на бесплатну правну помоћ по ЗБПП

Бесплатна правна помоћ за лица лошег имовинског стања

Бесплатна правна помоћ може да се пружи држављанину Републике Србије, лицу без држављанства, страном држављанину са сталним настањеном у Републици Србији и другом лицу које има право на бесплатну правну помоћ према другом закону или потврђеном међународном уговору, ако:

- ▶ испуњава услове да буде корисник права на новчану социјалну помоћ сагласно закону којим се уређује социјална заштита или корисник права на дечији додатак сагласно закону којим се уређује финансијска подршка породици са децом, као и члановима његове породице односно заједничког домаћинства, чији је круг одређен овим законима;
- ▶ не испуњава услове да буде корисник права на новчану социјалну помоћ или на дечији додатак, али би због плаћања правне помоћи из сопствених прихода у конкретној правној ствари испунило услове да постане корисник права на новчану социјалну помоћ или на дечији додатак.

Чланом породице, односно заједничког домаћинства лица не сматра се лице против којег тражилац бесплатне правне помоћи покреће поступак заштите од насиља у породици или други поступак заштите. Приходи и имовина лица против којег се покреће поступак заштите не утичу на право тражиоца да оствари право на бесплатну правну помоћ, ако он испуњава прописане услове.

Бесплатна правна помоћ, одобрава се, без обзира на имовинско стање, следећим лицима:

1. детету о чијем се праву, обавези или интересу заснованом на закону одлучује у поступку пред судом, другим државним органом односно органом јавне власти;
2. лицу према коме се извршава мера безбедности обавезног психијатријског лечења и чувања у здравственој установи или заштитна мера обавезног психијатријског лечења;
3. лицу према коме се води поступак делимичног или потпуног лишења или враћања пословне способности;
4. лицу које остварује правну заштиту од насиља у породици;
5. лицу које остварује правну заштиту од тортуре, нечовечног или понижавајућег поступања или кажњавања или трговине људима;
6. лицу које тражи азил у Републици Србији;
7. избеглици, лицу под супсидијарном заштитом или интерно расељеном лицу;
8. особи са инвалидитетом;
9. детету које је заштићено услугом смештаја у систему социјалне заштите;
10. деци и младима којима је престала услуга социјалног смештаја до навршене 26 године живота;
11. одраслим и старим лицима која су без сопственог пристанка смештена у установу социјалне заштите;
12. лицу које остварује право на утврђивање времена и места рођења сагласно закону којим се уређује ванпарнични поступак;
13. лицу које је погођено поступком принудног исељења и пресељења у складу са законом којим се уређује становање.

Бесплатна правна помоћ састоји се од пружања правних савета, састављања поднесака, заступања и одбране.

Пружање бесплатне правне помоћи, иако лице испуњава услове за пружање бесплатне правне помоћи **није дозвољено** у:

- ▶ привредним споровима;
- ▶ поступку регистрације правних лица;
- ▶ поступку накнаде штете за повреду части и угледа;
- ▶ поступку пред прекршајним судом, ако за прекршај није запрећена казна затвора;
- ▶ поступку у коме би вредност спора била у очигледној и значајној несразмери с трошковима поступка;
- ▶ поступку у коме је очигледно да тражилац бесплатне правне помоћи нема изгледа на успех, посебно ако се његова очекивања не заснивају на чињеницама и доказима које је предочио или су она супротна позитивним прописима, јавном поретку и добрим обичајима;
- ▶ случају да постоји очигледан покушај да се злоупотреби право на бесплатну правну помоћ или неко друго право.

Пружалац није дужан да пружи бесплатну правну помоћ кориснику:

- ▶ који условљава пружање бесплатне правне помоћи крајњим исходом или успехом у поступку;
- ▶ који се према пружаоцу не понаша у границама закона;
- ▶ ако постоји сукоб интереса између корисника и пружаоца или лица које ради на пружању бесплатне правне помоћи код пружаоца, сагласно закону којим се уређује спречавање сукоба интереса;
- ▶ ако је бесплатна правна помоћ одобрена супротно овом закону.

Подношење захтева

Захтев за одобравање бесплатне правне помоћи подноси се Градској управи Града Х. а на шалтеру Х или Y. Услужног центра.

Захтев се подноси писмено или усмено на записник или електронским путем, у складу са законом.

Захтев се може поднети и преко законског заступника, пуномоћника или лица које подносилац захтева одреди, с тим што се уз захтев прилаже и доказ о вршењу права законског заступања, односно пуномоћје.

На захтев за одобравање бесплатне правне помоћи не плаћа се такса.

Захтев за одобравање бесплатне правне помоћи садржи:

- ▶ лично име, пребивалиште или боравиште подносиоца захтева и број телефона ако постоји;
- ▶ опис проблема због кога се тражи бесплатна правна помоћ и документа о описаном проблему, ако подносилац захтева њима располаже.

Подносилац захтева уз захтев може поднети исправу, правноснажну одлуку државног органа или други документ којим се доказује да тражилац бесплатне правне помоћи испуњава услове за остваривање права на бесплатну правну помоћ.

Захтев се подноси на обрасцу који је објављен на званичној интернет презентацији Града а www.x.rs у одељку: Услуге/обрасци и формулари/Одељење за општу управу. Захтев се подноси путем поште, непосредно се предаје на шалтеру х. или у. Услужног центра Градске управе Града Х, или се подноси усмено на записник пред службеником Градске управе Града Х.

Информације о доказима

Општинска управа би требало да информише грађане о начину на који они доказују постојање услова за остварење бесплатне правне помоћи.

Да би остварили право на бесплатну правну помоћ (по потреби заступање од стране адвоката са листе Адвокатске коморе Србије) у складу са ЗБПП, грађани прилажу документ којим се потврђује статус и то:

- ▶ За кориснике новчане помоћи преко Центра за социјални рад

Доставити: Решење центра за социјални рад

- ▶ За незапослена лица

Доставити: уверење Националне службе за запошљавање или уверење (потврду) РФ ПИО

- ▶ За запослене, који примају минималну зараду

Доставити: потврду послодавца о примањима

- ▶ За пензионере са најнижом пензијом

Доставити: последњи чек од пензије

- ▶ За лица, која остварују права у поступку остваривања права везаних за својство ратних или мирнодопских инвалида, инвалида рада или породичног инвалида

Доставити: решење о инвалидности

- ▶ За избегла и расељена лица

Доставити: избегличку легитимацију, односно легитимацију расељеног лица, пријаву боравка и личну карту

Одлучивање о захтеву

О захтеву за одобравање бесплатне правне помоћи одлучује службеник у Градској управи Града Х. а који има дозволу за то.

Орган управе утврђује да ли подносилац захтева испуњава услове за пружање бесплатне правне помоћи, увидом у евиденције којима сам располаже или у документацију која је поднета уз захтев или накнадно достављена.

Орган управе је дужан да по службеној дужности, у складу са законом, начини увид у податке о чињеницама неопходним за одлучивање о којима се води службена евиденција, да их прибавља и обрађује.

Орган управе доноси решење о захтеву у року од осам дана од дана пријема захтева, а ако је затражио допунску документацију од подносиоца захтева, у року од осам дана од дана када му је она достављена.

Ако постоји опасност од настанка ненадокнадиве штете по подносиоца захтева или ако би истекао рок у коме он има право на предузимање радње у поступку, орган управе је дужан да донесе решење о захтеву у року од три дана након његовог пријема.

Ако орган управе не донесе решење у року од осам односно три дана од дана пријема захтева, односно достављања допунске документације, сматра се да је захтев одбијен.

Орган управе који тражи од подносиоца захтева допунску документацију дужан је да одреди рок за њено достављање који не може бити краћи од осам дана, чијим истеком се сматра да је подносилац одустао од захтева, ако није доставио тражену документацију.

Ако је захтев основан, орган управе решењем одобрава бесплатну правну помоћ.

Орган управе одбија захтев за одобравање бесплатне правне помоћи ако нису испуњени законом одређени услови за пружање бесплатне правне помоћи, ако у конкретној правној ствари бесплатна правна помоћ није дозвољена или ако подносилац захтева условљава пружање бесплатне правне помоћи крајњим исходом или успехом у поступку.

Против решења о одбијању захтева може се поднети жалба Министарству правде Републике Србије, у року од осам дана од дана пријема решења, односно у року од осам односно три дана од истека рока после кога се сматра да је захтев одбијен.

Министарство је дужно да о жалби одлучи у року од 15 дана од пријема жалбе.

Решење о жалби је коначно у управном поступку.

II Услови под којим грађани имају право на правну помоћ према локалним прописима

Грађани који немају право на бесплатну правну помоћ у складу са Законом о бесплатној правној помоћи, имаће право на правну помоћ у складу са Одлуком о пружању услуга правне помоћи у Граду Х.

Пружање правне помоћи обухвата:

- ▶ давање правних савета и пружање помоћи у попуњавању разних образаца,
- ▶ састављање исправа (уговора, завештања и др.),
- ▶ састављање поднесака (молбе, захтеви, предлози, пријаве, приговори, тужбе, жалбе и др.)

Грађанима се правна помоћ пружа уз обавезу корисника на плаћање одговарајуће новчане накнаде.

Висина накнаде одређује се према важећој Адвокатској тарифи у Републици Србији, у време обављања услуга, умањене за 50%. Изузетно у случајевима састављања изјава, молби, предлога, пријава, пуномоћја накнада се умањује за 75% према важећој Адвокатској тарифи у Републици Србији у време обављања услуга.

За састављање уговора, завештања, корисници правне помоћи дужни су да плаћају новчану накнаду према важећој Адвокатској тарифи у Републици Србији, у време обављања услуга, умањене за 50%.

ОДЛУКА О ПРУЖАЊУ УСЛУГА ПРАВНЕ ПОМОЋИ У ГРАДУ Х. (линк ка одлуци)

АНЕКС III - Пример решења о одобравању захтева за бесплатну правну помоћ

Република Србија
ГРАД Х.
Градска управа Града Х
Одељење за општу управу и заједничке послове
Број: 04-282/2020-III-06
Датум: 07.12.2020. године Х.

На основу чл. 4. ст. 1. тач. 1, чл. 9. ст. 1., чл. 16. ст. 3., чл. 27-33 и 39. ст. 2. и чл. 41. Закона о бесплатној правној помоћи (Службени гласник РС, број 81/2018), чл. 1.-3. Правилника о упућивању подносиоца захтева на пружаоца бесплатне правне помоћи (Службени гласник РС, број 68/2019), чл. 2. и 13. Уредбе о тарифи за пружање бесплатне правне помоћи (Службени гласник РС, број 74/19) и чл. 136 Закона о општем управном поступку (Службени гласник РС, број 18/2016), овлашћено лице Градске управа Града Х., Одељења за општу управу и заједничке послове, надлежно за одлучивање о захтеву за одобравање бесплатне правне помоћи са дозволом Министарства правде на основу решења број: 021-01-110/2019-06-118 од 26.09.2019. године, Х.Х, дипломирани правник, поступајући по захтеву тражиоца бесплатне правне помоћи Х. Х., из Х, ул. бр., за одобравање бесплатне правне помоћи, поднетог дана 04.12.2020. године, заведен под бројем 04-282/2020- III-06, по изведеним доказима и утврђеним чињеницама, дана 07.12.2020. године доноси

РЕШЕЊЕ

УСВАЈА СЕ захтев тражиоца бесплатне правне помоћи као основан.

ОДОБРАВА СЕ пружање бесплатне правне помоћи тражиоцу бесплатне правне помоћи, Х.Х., држављанину Републике Србије, (корисник права на новчану социјалну помоћ, сагласно закону којим се уређује социјална заштита) на основу чл. 4. ст. 1. тач. 1. и чл. 6 ст. 1. и ст. 4. Закона о бесплатној правној помоћи, у облику заступања.

УПУЋУЈЕ СЕ корисник бесплатне правне помоћи Х.Х., из Х, ул. бр. , на регистрованог пружаоца бесплатне правне помоћи - адвоката Х.Х., из Х, контакт телефон: , ради пружања бесплатне правне помоћи - Заступања пред Основним судом у Х.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

Х.Х., из Х., ул. бр. је, Одељењу за општу управу и заједничке послове Градске управе Града Х, према одредбама чл.27 и 28. Закона о бесплатној правној помоћи и чл. 136. Закона о општем управном поступку, поднео захтев за одобравање бесплатне правне помоћи у облику заступања, број: 04-282/2020-ИП-06 од 04.12.2020.године. Уз захтев је приложио електронски очитану личну карту и копију решења којим се признаје право на новчану социјалну помоћ.

Овлашћено лице Одељења за општу управу и заједничке послове Градске управе Града Х. је, у складу са чл. 29 и 31. Закона о бесплатној правној помоћи, решавајући по захтеву странке; увидом у евиденције којима сама располаже као и у документацију која је поднета уз захтев или накнадно достављена; увидом, прибављањем и обрадом података о чињеницама неопходним за одлучивање о којима се води службена евиденције, утврдило следеће:

– да је, према члану 27. Закона о бесплатној правној помоћи, захтев поднет месно надлежном органу, према месту пребивалишта, боравишта или месту пружања бесплатне правне помоћи, што је утврђено на основу личне карте подносиоца захтева, Х.Х., издате у ПУ у Х., број: дана 23.04.2014. године да подносилац захтева, Х. Х, на основу чл. 4. став 1. тачка 1. и чл. 28. Закона о бесплатној правној помоћи, испуњава услове за пружање бесплатне правне помоћи, што је утврђено на основу докумената којим се доказује да тражилац бесплатне правне помоћи испуњава услове за остваривање права на бесплатну правну помоћ односно на основу копије решења Центра за социјални рад број: 55310 4155/2020 од 20.05.2020. године.

Позивом Кол центра Адвокатске коморе Србије, дана 07.12.2020.године, у складу са чл.16. став 3. Закона о бесплатној правној помоћи и обавештењима Министарства правде број: 740-10-00597/2020-22 од 31.07.2020. године и од 11.09.2020. године, постављен је адвокат Х.Х., из Х., ул. бр., контакт телефон: ради пружања бесплатне правне помоћи - Заступања пред Основним судом у Х, да се Радиша Јовић, сходно одредбама чл. 1. 2. и 3. Правилника о упућивању подносиоца захтева на пружаоца бесплатне правне помоћи упућује на регистрованог пружаоца бесплатне правне помоћи именованог у изреци решења којим се одобрава бесплатна правна помоћ.

Упутство о правном средству: Против овог решења жалба није дозвољена.

Решење доставити:
Тражиоцу бесплатне правне помоћи,
Пружаоцу бесплатне правне помоћи,
и Архиви.

ОВЛАШЋЕНО ЛИЦЕ
Х.Х

АНЕКС IV - Пример решења о одобравању захтева за бесплатну правну помоћ, након усвајања жалбе

Република Србија
ГРАДСКА ОПШТИНА X
Управа Градске општине
Одељење за општу управу
Одсек за општу управу
Број:V-04-66/2020
Датум:25.05.2020.
X
ГРАД X.

Градска општина XX, Управа градске општине, Одељење за општу управу, Одсек за општу управу, на основу решења Министарства правде број 021-01-110/2019-06-108 од 26.09.2019. године, решавајући по захтеву X.X. из X, ул. бр. , на основу члана 4. став 1. и 2. а у вези са чланом 33. Закона о бесплатној правној помоћи („Службени гласник РС“ број 87/18) и члана 136. став 1. Закона о општем управном поступку („Службени гласник РС“ број 18/16), доноси следеће:

РЕШЕЊЕ

1. X.X., из X., улица бр:

одобрава се право на пружање бесплатне правне помоћи која се састоји у заступању у покренутом поступку за потпуно лишење пословне способности пред Основним судом у X.

2. За пружаоца правне помоћи одређује се Адвокатска комора Републике Србије-адвокат Х.Х., улица, из Х.

Образложење

Х.Х. поднео/ла је захтев за признавање права на бесплатну правну помоћ која се састоји у заступању у покренутом поступку за потпуно лишење пословне способности пред Основним судом у Х.

Уз захтев је приложио/ла: Предлог за лишење пословне способности бр:-х/2018 од 18.10..г; Жалба Комитета правника за људска права од 18.03.2020. бр.740-10-343/2020; Решење Министарства правде бр: 740-10 00343/2020-22.

Решењем Министарства правде бр:740-10-00343/2020-22 од 13.05.2020. које је донесено по жалби Х.Х. (жалба изјављена преко пуномоћника удружења Х) је одређено да се поништи Решење овлашћеног лица Градске општине Х бр: IV-04-41/2020 од 05.03.2020.г. којим је горе именовани одбијен од права на бесплатну правну помоћ и наложено је да се у поновном поступку донесе одговарајућа мериторна одлука.

Чланом 4. став 3, тачка 3. Закона о бесплатној правној помоћи прописано је да држављанину Републике Србије, лицу без држављанства, страном држављанину са сталним настањеном у Републици Србији и другом лицу које има право на бесплатну правну помоћ према другом закону или потврђеном међународном уговору, бесплатна правна помоћ може да се пружи и ако је реч о лицу према коме се води поступак делимичног или потпуног лишења или враћања пословне способности.

У складу са горе наведеним одредбама закона и утврђујући све доказе посебно и заједно и сходно потпуно утврђеном чињеничном стању, утврђено је да Х.Х. из Х. испуњава услове да му/јој се призна право на пружање бесплатне правне помоћи.

Чланом 33. ставом 1. прописано је да ако је захтев основан, орган управе решењем одобрава бесплатну правну помоћ, а што је наведено у тачки 1. диспозитива овог решења.

Чланом 33. ставом 2. прописано је да орган управе у изреци решења упућује подносиоца захтева на пружаоца који је према овом закону уписан у регистар.

Орган управе је у тачки 2. изреке решења одредио да ће Адвокатска комора Републике Србије-адвокат Х.Х.-, улица Х, из Х., тражиоцу пружити бесплатну правну помоћ која се

састоји у заступању у покренутом поступку за потпуно лишење пословне способности пред Основним судом у Х.

Против решења о одобравању бесплатне правне помоћи жалба није дозвољена.

Решење доставити:

1. Именованом/ој
2. Адвокату
3. Архиви

ОВЛАШЋЕНО ЛИЦЕ

Х.Х

АНЕКС V - ПРЕДЛОГ ОБРАСЦА ЗА ИСПЛАТУ БЕСПЛАТНЕ ПРАВНЕ ПОМОЋИ

(који је неопходно приложити из сваки предмет)

ГРАД/ОПШТИНА

ПИБ

МАТИЧНИ БРОЈ

ТЕКУЋИ РАЧУН

ПОЗИВ НА БРОЈ ОДОБРЕЊА

МЕЈЛ/ КОНТАКТ ТЕЛЕФОН

ИЗНОС ЗА РЕФУНДАЦИЈУ

ОВЛАШЋЕНО ЛИЦЕ У ОПШТИНИ

(овлашћен од стране министра правде, има дозволу
за одлучивање о захтевима)

БРОЈ ДОЗВОЛЕ И ДАТУМ ВАЖНОСТИ

Документација коју је неопходно доставити Министарству правде (Сектор за материјално финансијске послове), у циљу плаћања захтева за исплату 50% исплаћене накнаде на рачун ЈЛС када је јединица локалне самоуправе исплатила (у даљем тексту: ЈЛС) накнаду за пружање бесплатне правне помоћи:

А. Адвокату:

- 1) копију захтева за плаћање накнаде за пружену бесплатну правну помоћ;
- 2) копију доказа о пруженој бесплатној правној помоћи у конкретној правној ствари;
Докази који се прилажу су:
 - за састављање поднесака: тужба, предлог, молба, притужба, приговор, жалба, као и друга правна средства и поднесци;
 - за заступање и одбрану: пресуде, одлуке државних органа или органа јавне власти, трошковници и записници о предузетим правним радњама у поступку пред судом, другим државним органом, органом јавне власти или у поступку мирног решавања спора;
- 3) копију коначног обрачуна накнаде који је доставио адвокат;
- 4) податке о текућем рачуну на који је уплаћена накнада за пружену бесплатну правну помоћ;
- 5) копију изјаве пружаоца адвоката којом под пуном материјалном и кривичном одговорношћу потврђује да је пружио бесплатну правну помоћ у конкретној правној ствари;
- 6) копију решења о одобравању бесплатне правне помоћи конкретном кориснику.

Б. Јавном бележнику:

- 1) копију захтева за плаћање накнаде за састављање јавнобележничке исправе;
- 2) копију доказа о састављању јавнобележничке исправе у конкретној правној ствари;
Докази који се прилажу су:
 - записник, јавнобележничка исправа/запис у конкретном предмету и др.
- 3) копију коначног обрачуна накнаде који је доставио јавни бележник;
- 4) податке о текућем рачуну на који је уплаћена накнада за састављање јавнобележничке исправе;

- 5) копију изјаве пружаоца јавног бележника којом под пуном материјалном и кривичном одговорношћу потврђује да је пружио бесплатну правну подршку у конкретној правној ствари;
- 6) копију решења о одобравању бесплатне правне подршке конкретном кориснику.

В. Посреднику:

- 1) копију захтева за плаћање накнаде за посредовање у решавању спорова;
- 2) копију доказа о посредовању у решавању спора у конкретној правној ствари;

Докази који се прилажу су:

- записник са састанка, споразум о решавању спора посредовањем, одлука посредника да се поступак обуставља и др.
- 3) копију коначног обрачуна накнаде;
 - 4) податке о текућем рачуну на који је уплаћена накнада за посредовање у решавању спорова;
 - 5) копију изјаве пружаоца посредника у решавању спора којом под пуном материјалном и кривичном одговорношћу потврђује да је пружио бесплатну правну подршку у конкретној правној ствари;
 - 6) копију решења о одобравању бесплатне правне подршке конкретном кориснику.

НАПОМЕНА: Обавезно је заокружити пружаоца услуге (А, Б или В).

Предмет обрадио, комплетирао и поднео захтев за рефундацију 50% исплаћене накнаде (овлашћено лице у граду/општини)

Име и презиме.....

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
347.921.8(497.11)(035)

ГОЛУБОВИЋ, Катарина, 1982-

Бесплатна правна помоћ : водич за градске и
општинске управе / Катарина Голубовић. – Београд :
Комитет правника за људска права – YUCOM, 2021
(Београд : Досије студио). – 46 стр. ; 20 x 20 cm

Тираж 1.000.

ISBN 978-86-82222-01-9

а) Бесплатна правна помоћ -- Локална самоуправа
-- Србија -- Приручници

COBISS.SR-ID 54018569

www.yucom.rs